

Aanvullend natuuronderzoek

Scholtemaatweg 7-9, Winterswijk Ratum

In opdracht van dhr. van Eerden

Colofon

Aanvullend natuuronderzoek Scholtemaatweg 7-9, Winterswijk Ratum

Opdrachtgever	Dhr. van Eerden
Contactpersoon	Dhr. van Eerden
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel
Rapportnummer	2494
Projectnummer	4564
Auteur	Ing. S. van Kasteel en Ing. R. Top
Controle	Drs. L.M.A. Witjes
Publicatiedatum	30 november 2022
Foto voorblad	Plangebied (foto: D.J. Stronks)

Copyright

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Aansprakelijkheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert geen aansprakelijkheid ten aanzien van beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Netwerk Groene Bureaus

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB) de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Colofon	1
Samenvatting.....	3
1 Inleiding en doel.....	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Doel.....	4
2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
2.1 Gegevens plangebied.....	5
2.2 Beschrijving van het plangebied	5
2.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied.....	5
2.4 Geplande werkzaamheden	5
3 Methodiek aanvullend onderzoek.....	7
3.1 Jaarrond beschermde vogelsoorten.....	7
3.2 Kleine marterachtigen, steenmarter en boommarter	8
3.3 Gebouwbewonende vleermuizen.....	10
4 Resultaten aanvullend onderzoek.....	12
4.1 Huismus	12
4.2 Kerkuil	12
4.3 Steenuil	12
4.4 Kleine marterachtigen, boommarter en steenmarter	13
4.5 Vleermuizen.....	13
4.6 Overige soorten	16
5 Wet natuurbescherming.....	17
5.1 Huismus	17
5.2 Kerkuil	17
5.3 Steenuil	18
5.4 Marterachtigen.....	18
5.5 Vleermuizen.....	19
5.6 Overige soorten	20
6 Conclusie.....	21
Bijlage 1 Resultaten veldonderzoek.....	23
Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	24

Samenvatting

Uit het soortgericht onderzoek blijkt dat de geplande werkzaamheden, betreffende de renovatie van de oude boerderij en de schoppe aan de Scholtemaatweg 7-9 in Winterswijk Ratum, geen negatieve effecten heeft op verblijfplaatsen van beschermde soorten flora en fauna. Het aanvragen van een ontheffing en het nemen van mitigerende maatregelen is niet noodzakelijk voor beschermde soorten.

Tijdens een eerder uitgevoerde quickscan natuurtoets is vastgesteld dat er geen negatieve effecten op beschermde soorten van overige soortgroepen verwacht worden, indien er voldoende rekening gehouden wordt met broedvogels. Versturende werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen worden uitgevoerd of ruim voor aanvang van het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) gestart worden en/of er dient te worden voorkomen dat broedvogels zich lokaal vestigen. Bezette nesten mogen, ongeacht de tijd van het jaar, niet worden verstoord.

Dit zijn de uitkomsten van het onderzoek dat is gehouden naar aanleiding van de plannen om de bestaande boerderij en schoppe te renoveren. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor beschermde plant- en diersoorten. Daarom is onderzoek noodzakelijk om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Staring Advies voerde het onderzoek uit in opdracht van de heer van Eerden.

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer oplegt. Er zijn plannen om een leegstaande boerderij en bijbehorende oude schoppe te renoveren en opnieuw in gebruik te nemen aan de Scholtemaatweg 7-9 in Winterswijk Ratum. Staring Advies heeft daarom eerder een quickscan natuuronderzoek uitgevoerd (SA-rapport 2075) en is tot de conclusie gekomen dat aanvullend onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van de jaarrond beschermde huismus, kerkuil, steenuil, gebouwbewonende vleermuizen, kleine marterachtigen en boom-/steenmarter noodzakelijk is. De heer Van Eerden is betrokken bij de plannen en heeft Staring Advies opdracht gegeven voor dit aanvullende onderzoek.

1.2 Doel

Ruimtelijke plannen kunnen conflicterend zijn met de Wet natuurbescherming, wanneer er sprake is van negatieve effecten op beschermde soorten. Het doel van het natuuronderzoek is om te inventariseren of er door de geplande ruimtelijke ontwikkeling sprake is van aantasting van vaste verblijfplaatsen van de jaarrond beschermde huismus, kerkuil, steenuil, gebouwbewonende vleermuizen, kleine marterachtigen en boom-/steenmarter. Voor overige beschermde soorten is tijdens de quickscan natuurtoets aangetoond dat negatieve effecten op deze soorten op voorhand uit te sluiten zijn, indien er geen werkzaamheden worden gedaan in het naastgelegen bosperceel en er met het broedseizoen en de overwinteringsperiode van amfibieën rekening gehouden wordt.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: Scholtemaatweg 7-9
Plaats: Winterswijk Ratum
Gemeente: Winterswijk
Provincie: Gelderland

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied betreft een perceel met een boerderij, schoppe (schuur) en oprijlaan, gelegen in het buitengebied van het Winterswijkse buurtschap Ratum (zie figuur 1). Het plangebied betreft een lijnvormig bosperceel welke is ontstaan uit een overgroeide oprijlaan, een zeer oude houten schoppe en een zeer oude leegstaande boerderij. Rond de boerderij en schoppe is voornamelijk grasland aanwezig. Tussen de schoppe en de Scholtemaatweg is een overgroeide oprijlaan aanwezig, welke nu bestaat uit een verwilderd bosperceel. Er is geen verharding aanwezig in het plangebied. Langs het bosperceel zijn enkele greppels aanwezig (zie figuur 2). Direct ten noorden van het erf ligt een sloot die vaak watervoerend is.

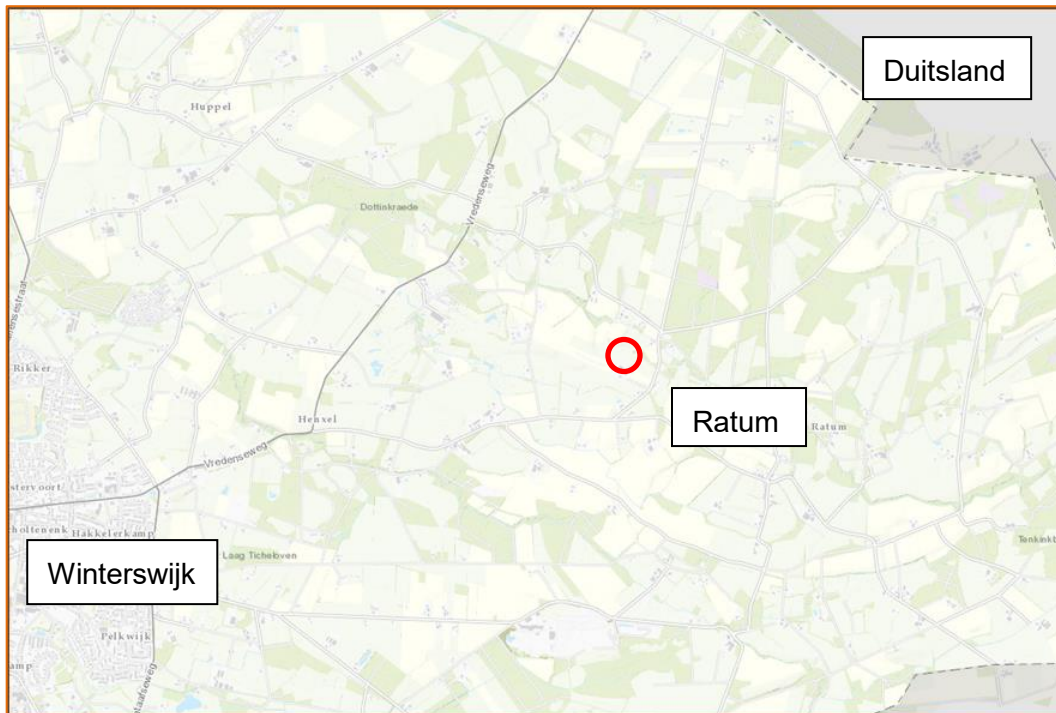
De directe omgeving van het plangebied bestaat uit de Scholtemaatweg met bermen en agrarisch grasland (zie figuur 2).

2.3 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Om het eventuele verstarend effect van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden in de directe omgeving van het plangebied (externe werking) in te kunnen schatten is een groter gebied onderzocht dan het plangebied zelf. Het onderzoeksgebied, met daarbinnen het plangebied, wordt bepaald door verharding, agrarische percelen met bebouwing, openbare groenstroken, hobbyweiden en agrarisch grasland (zie figuur 2).

2.4 Geplande werkzaamheden

Er zijn plannen om de leegstaande boerderij te renoveren zodat deze weer geschikt wordt voor bewoning. Hiertoe moet er tevens een oprit van de Scholtemaatweg naar de boerderij worden gerealiseerd, alsmede parkeerruimte nabij de boerderij. De schoppe zal weer als schuur in gebruik genomen worden.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood), bron: Provincie Gelderland (2022).

Figuur 2. Luchtfoto van het onderzoeksgebied (blauw) met daarbinnen het plangebied (rood), bron: Provincie Gelderland (2022).

3 Methodiek aanvullend onderzoek

Op basis van de landelijk erkende protocollen voor gericht natuuronderzoek is de onderzoeksintensiteit bepaald. Voor het onderzoek naar de jaarrond beschermde vogels zijn de Handleiding Broedvogel Monitoring Project (BMP) van SOVON Vogelonderzoek Nederland, de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus en de kennisdocumenten Huismus, Kerkuil en Steenuil van BIJ12 richtinggevend. Voor het vleermuisonderzoek is het Vleermuisprotocol, opgesteld door de Zoogdiervereniging VZZ, in samenwerking met het Netwerk Groene Bureaus en de Gegevensautoriteit Natuur, richtinggevend. De aanwezigheid van kleine en grote marterachtigen zijn onderzocht volgens de richtlijnen uit het document “Toelichting aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming (Wnb) Hoofdstuk 3 soorten” van de provincie Gelderland.

3.1 Jaarrond beschermde vogelsoorten

3.1.1 Huismus

De huismus is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Deze soort kan het beste tijdens de ochtend geïnterviewd worden. Dan is de zangactiviteit van mannetjes het hoogst. Er is geïnterviewd op territoriaal gedrag, transport van voedsel, transport van nestmateriaal etc. Zo worden de nestlocaties vastgesteld. Tevens is in beeld gebracht of er (essentiële) elementen van de functionele leefomgeving zich binnen het onderzoeksgebied bevinden. Deze elementen zijn vooral de plekken waar gefoerageerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidenrijke vegetaties. Conform de richtlijnen van de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus zijn hiervoor 2 ochtendbezoeken, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen, uitgevoerd in de periode 1 april t/m 20 juni (zie tabel 1). Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door huismussen. Hiernaast is bij alle bezoeken voor de overige soortgroepen ook gekeken naar de aanwezigheid van huismus.

Ronde	Functie	Datum	Begintijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
1	Nestlocaties en leefgebied	21-04-2022	10:00 uur	12:00 uur	Licht bewolkt, droog, 16°C, wind 1 Bft
2	Nestlocaties en leefgebied	12-05-2022	11:30 uur	14:00 uur	Deels bewolkt, droog, 18°C, wind 1-2 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek huismus.

3.1.2 Kerkuil

Conform de richtlijnen uit het Kennisdocument Kerkuil van BIJ12 (versie 1.0, juli 2017) zijn drie gerichte veldbezoeken verspreid in de periode van begin februari tot en met half

oktober uitgevoerd. De inventarisatie is tijdens goede weersomstandigheden uitgevoerd. De beste momenten om te inventariseren zijn 's avonds en 's nachts. Dit veldonderzoek is gecombineerd met het onderzoek naar de steenuil en vleermuizen (zie tabel 2 en 3). Daarnaast is aanvullend ook overdag gezocht naar sporen die de aanwezigheid van een nestplek aannemelijk maken, zoals braakballen of schijfsporen in/bij de boerderij. Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door de kerkuil.

3.1.3 Steenuil

De steenuil is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. De soort is erg trouw aan de broedlocatie. Deze soort kan het beste in de avonduren geïnventariseerd worden. Er is geïnventariseerd op territoriaal gedrag, transport van voedsel, transport van nestmateriaal etc. Hierbij is tevens gebruik gemaakt van het afspelen van geluid, om territoriale steenuilen uit te lokken. Zo zijn de nestlocaties vastgesteld. Er is ook gekeken of het plangebied en de directe omgeving dienst kunnen doen als functionele leefomgeving van een nest en/of een rustplaats. Conform de richtlijnen van het Kennisdocument Steenuil (versie 1.0 juli 2017) van BIJ12 zijn hiervoor 3 avondbezoeken uitgevoerd in de periode van 15 februari tot 15 april (zie tabel 2). Daarnaast is in het plangebied overdag éénmalig gericht gezocht naar verse sporen als braakballen, prooiresten, uitwerpselen, etc. die de aanwezigheid van een nestplek aannemelijk maken. Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door de steenuil.

Ronde	Functie	Datum	Begintijd	Weersomstandigheden
Territoriaal gedrag (roepende mannetjes) / nestlocaties [Steen- en kerkuil]				
<i>Avond</i>				
1	Nestlocaties en leefgebied	30-03-2022	20:30 uur	Bewolkt, droog, 6°C, wind 1 Bft
2	Nestlocaties en leefgebied	14-04-2022	21:30 uur	Bewolkt, droog, 13°C, wind 1 Bft
3	Nestlocaties en leefgebied	30-04-2022	22:00 uur	Onbewolkt, droog, 17°C, wind 1 Bft
Nestlocaties en functioneel leefgebied [Steen- en kerkuil]				
<i>Overdag</i>				
4	Nestlocaties en leefgebied	21-04-2022	10:00 uur	Bewolkt, droog, 12°C, wind 1 Bft

Tabel 2. Veldonderzoek steenuil.

3.2 Kleine marterachtigen, steenmarter en boommarter

3.2.1 Kleine marterachtigen

Kleine marterachtigen zijn door hun verborgen leefwijze en lage dichtheden lastig op te sporen. Door de aanwezigheid van een braamstruweel, stapels stenen en hout,

ruigtehoekjes met brandnetel en een schoppe vol opgeslagen materialen is een vaste rust- en verblijfplaats van kleine marterachtigen als bunzing, wezel en eventueel hermelijn niet uit te sluiten in het plangebied. De geplande werkzaamheden in het plangebied kunnen leiden tot aantasting van (de functionaliteit van) een vaste rust- en verblijfplaats. Om de aan- of afwezigheid van kleine marterachtigen aan te tonen is een inventarisatie uitgevoerd conform de richtlijnen zoals opgesteld in het document 'Toelichting aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming Hfdst 3 soorten' (provincie Gelderland, juni 2021). De relevante tekst uit dit document luidt:

“Om kleine marterachtigen in geschikt leefgebied te mogen uitsluiten is nader onderzoek nodig. Vanwege de trefkans van de verschillende soorten is een combinatie van 2 methoden nodig (cameraval en sporenbuis of cameraval en marterbox). Het onderzoek wordt bij voorkeur verricht in de periode waarop de dieren het meest actief zijn, te weten van maart tot en met augustus, daarvoor wordt de apparatuur minimaal zes weken in het gebied geplaatst en gecontroleerd. Buiten deze periode dient dit minimaal 12 weken te zijn.”

De minimale inzet per inventarisatiemethode is afhankelijk van de aanwezige elementen die in het plangebied aanwezig zijn en de locatie(s) waar men werkzaamheden (zoals kappen, graven, bouwen, etc.) gaat uitvoeren.

Het aantal in te zetten inventarisatiemiddelen is bepaald aan de hand van het aantal aanwezige (potentiele) verblijfplaatsen en de eventueel aanwezige verbindingzones en foerageergebieden en de impact die het voorgenomen plan of project hierop heeft. De inventarisatiemiddelen zijn gedurende de looptijd van het onderzoek ingezet in de aanwezige structuren die mogelijk gebruikt worden door kleine marterachtigen, zoals in de schoppe en in de schuur van de oude boerderij.

Om de aanwezigheid in het plangebied vast te stellen is gebruik gemaakt van volgende methode:

- 2x wildcamera (type 'struikrover') op strategische locaties (in de schoppe en op de zolder van de boerderij) en voor zowel bunzing als hermelijn en wezel
- 1x losse wildcamera op de zolder in de boerderij voor boom- en steenmarter

De camera's zijn op 21 april 2022 in het gebied geplaatst, op 12 mei 2022 gecontroleerd en op 10 juni 2022 opgehaald. De fotobeelden van de cameravallen zijn op de computer geanalyseerd en de aangetroffen soorten zijn op naam gebracht.

3.2.2 Steenmarter en boommarter

Het plangebied is door de aanwezigheid van een oude boerderij met zolders en een oude schoppe welke vol staat met opgeslagen goederen geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor de steenmarter en boommarter. De geplande werkzaamheden in het plangebied kunnen leiden tot aantasting van (de functionaliteit van) een vaste rust- en verblijfplaats. Om vast te stellen of er sprake is van een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter

en/of boommarter is onderzoek tijdens de voortplantingsperiode (maart t/m september) noodzakelijk. Hierbij worden cameravallen ingezet. Onderzoek naar de steenmarter is gecombineerd met het veldonderzoek naar kleine marterachtigen.

3.3 Gebouwbewonende vleermuizen

De boerderij is door de aanwezigheid van een vrij toegankelijk pannendak, windveren en gaten en kieren in de buiten- en binnenmuren/-wanden geschikt als verblijfplaats voor enkele gebouwbewonende vleermuissoorten, namelijk de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Het vleermuisprotocol adviseert bij het vermoeden op vaste verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen de volgende onderzoeksinspanning:

- Bij het vermoeden op verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger) dient gericht vleermuisonderzoek uitgevoerd te worden middels 3 avond- of ochtendbezoeken in de periode 15 april – 1 augustus, waarvan minimaal twee bezoeken tussen 15 mei en 15 juli, en 2 avondbezoeken in de periode 15 augustus – 1 oktober.

Het plangebied is door het grotendeels ontbreken van opgaande begroeiing zeer overzichtelijk, waardoor de onderzoeken steeds met één of twee personen konden worden uitgevoerd. Door de onderzoeksintensiteit is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door vleermuizen (zie tabel 3).

Ronde	Functie	Datum	Begintijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
Zomer- en kraamverblijfplaatsen gebouwbewonende soorten					
Foerageergebied gewone grootoorvleermuis (kraamperiode)					
<i>Avond – nacht</i>					
1	zomer- en kraamverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	10-06-2022	21:50 uur	00:00 uur	Onbewolkt, droog, 19-16°C, wind 1-2 Bft
2	zomer- en kraamverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	01-07-2022	21:45 uur	00:00 uur	Licht bewolkt, droog, 18-16°C, wind 1-2 Bft
<i>Nacht – ochtend</i>					
3	zomerverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	13-05-2022	02:45 uur	05:45 uur	Onbewolkt, droog, 11-9°C, wind 1-2 Bft
Paarverblijfplaatsen gebouwbewonende soorten					
Foerageergebied gewone grootoorvleermuis					
1	paarverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	16-08-2022	21:55 uur	00:00 uur	Onbewolkt, droog, 24-19°C, wind 1-2 Bft
2	Paarverblijfplaatsen + foerageergebied grootoorvleermuis	12-09-2022	20:55 uur	22:55 uur	Half bewolkt, droog, 20-16°C, wind 1-2 Bft

Tabel 3. Veldonderzoek vleermuizen.

4 Resultaten aanvullend onderzoek

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het veldonderzoek besproken (zie bijlage 1).

4.1 Huismus

Tijdens de veldbezoeken zijn geen huismussen gehoord of gezien binnen de grenzen van het plangebied. Tijdens het bezoek van 12 mei 2022 is in de dakconstructie van de oude boerderij wel een bezet nest van de spreeuw vastgesteld. Waargenomen is dat een volwassen spreeuw meerdere malen onder de dakpannen kroop, gevolgd door gepiep van de vermoedelijke jonge spreeuwen in het nest. Dit nest bevindt zich aan de zuidwestzijde van de boerderij, op de plaats waar een verspringing in de dakhoogte de overgang van het woongedeelte naar de deel markeert.

Conclusie

Er bevinden zich geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus in het plangebied. Het plangebied maakt tevens geen deel uit van het functioneel leefgebied van deze soort.

4.2 Kerkuil

Tijdens de avondbezoeken voor de steenuil en de diverse veldbezoeken voor vleermuizen zijn geen waarnemingen van roepende kerkuilen vastgesteld.

Op verschillende momenten tijdens de veldbezoeken zijn de gebouwen geïnspecteerd op sporen die de aanwezigheid van een verblijfplaats aannemelijk maken. Er zijn tijdens deze veldbezoeken geen verse sporen van de kerkuil als braakballen of schijfsporen aangetroffen. In de boerderij zijn, ter hoogte van de haard, wel oude braakballen en schijfsporen aangetroffen die afkomstig zijn van een kerkuil. Deze kerkuil is ook ter plaatse aangetroffen tijdens het veldbezoek ten behoeve van de quickscan natuurtoets op 6 december 2019. Tijdens de veldbezoeken in 2022 zijn echter geen aanwijzingen gevonden dat er nog een kerkuil een verblijfplaats heeft in het plangebied. Kennelijk heeft de eerder aangetroffen kerkuil de verblijfplaats verlaten of is deze kerkuil overleden.

Conclusie

Er bevindt zich geen vaste rust- en verblijfplaats (nestlocatie) van de kerkuil in het plangebied.

4.3 Steenuil

Tijdens het avondbezoek van 30 april is één territoriaal roepende steenuil gehoord. Deze riep vanaf het erf van een naastgelegen boerderij circa 100 meter ten zuidwesten van het plangebied. Bij de overige avondbezoeken zijn in het plangebied geen roepende steenuilen meer gehoord. Ook tijdens de avond- en ochtendronden van het vleermuisonderzoek zijn geen steenuilen gehoord. Tijdens de avondronde op 14 april zijn in de directe nabijheid van het plangebied wel een man en vrouw bosuil gehoord.

Conclusie

Vaste verblijfplaatsen van de steenuil zijn binnen het plangebied uitgesloten. Er bevindt zich waarschijnlijk wel een vaste rust- en verblijfplaats (nestlocatie) van de steenuil bij de boerderij op circa 100 meter ten zuidwesten van de planlocatie. Deze steenuil zou ook kunnen foerageren in het plangebied, namelijk in het grasland rond de boerderij.

4.4 Kleine marterachtigen, boommarter en steenmarter

Op de beelden van de camera's zijn geen kleine marterachtigen, boommarters of steenmarters waargenomen. Wel zijn er diverse muizen vastgelegd op camera, waaronder bosmuizen en spitsmuizen. Deze bosmuizen en spitsmuizen zijn niet verder te determineren op basis van de beschikbare foto's.

Conclusie

Er bevinden zich geen vaste rust- en verblijfplaatsen van kleine marterachtigen, boommarters en steenmarters in het plangebied. Het plangebied maakt tevens geen deel uit van het functioneel leefgebied van deze soorten.

4.5 Vleermuizen

Tijdens het veldonderzoek zijn de volgende vleermuissoorten aangetroffen in het onderzoeksgebied:

- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Rosse vleermuis

4.5.1 Gewone dwergvleermuis

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Tijdens het controleren van de camera's op 12 mei 2022 is een enkele vleermuiskeutel aangetroffen tegen een raam aan de voorzijde (noordwestzijde) van de boerderij (zie foto 1). Ondanks intensief zoeken zijn hier geen verdere keutels aangetroffen, ook niet tijdens andere bezoeken.

Tijdens het ochtendbezoek op 13 mei 2022 zijn diverse gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Eén gewone dwergvleermuis bleef enige tijd foerageren boven de open ruimte tussen de oude boerderij en de schoppe en vloog vervolgens rond 5:30 weg in onbekende richting. Deze vleermuis heeft mogelijk een verblijfplaats op korte afstand buiten het plangebied.

Tijdens de avondbezoeken zijn geen uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen, of andere waarnemingen gedaan die kunnen wijzen op een zomer- of kraamverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Regelmatig zijn wel foeragerende of passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen in het onderzoeksgebied. Met name

rond de bomen van het aangrenzende bosperceel en rondom de grote boom naast de boerderij zijn foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen.

Foto 1. Vleermuiskeutel op raam aan de voorzijde van de boerderij, foto R. Top.

Paarverblijfplaatsen

Tijdens het paarverblijfplaatsonderzoek op 16 augustus en 12 september zijn geen baltende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Wel zijn er foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen binnen het onderzoeksgebied.

Foerageergebied

De bosschages, bospercelen en weilanden rondom het plangebied vormen een foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen. Bij alle bezoeken zijn gewone dwergvleermuizen foeragerend in het plangebied waargenomen, maar in wisselende aantallen. Tijdens sommige veldbezoeken is slechts af en toe kort een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen. De waargenomen foeragerende gewone dwergvleermuizen vertoonden geen duidelijke binding met het plangebied maar foerageerden over een groter gebied.

Vliegroute

De rand van het aangrenzende bosperceel is in potentie geschikt als vliegroute voor vleermuizen waaronder de gewone dwergvleermuis. Tijdens de veldonderzoeken is niet

duidelijk vastgesteld dat er sprake is van een vliegroute van vleermuizen, maar hier is ook niet specifiek onderzoek naar gedaan.

4.5.2 Rosse vleermuis

Tijdens de onderzoeksronden is een enkele maal een rosse vleermuis waargenomen. Het gaat slechts om overvliegende of kort foeragerende exemplaren die van of naar hun foerageergebieden gaan. Deze dieren hebben geen binding met het plangebied.

4.5.3 Laatvlieger

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Tijdens de avondbezoeken en het ochtendbezoek van 15 mei zijn af en toe passerende of kort foeragerende laatvliegers in het onderzoeksgebied waargenomen. Er zijn geen waarnemingen gedaan van uit- en/of invliegende dieren of rondzwermende exemplaren vastgesteld die duiden op aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats (zomer- en/of kraamverblijfplaats) van de laatvlieger binnen het plangebied. De aanwezigheid van een zomer- en/of kraamverblijfplaats is hier uit te sluiten.

Paarverblijfplaatsen

Tijdens de beide avondbezoeken zijn geen laatvliegers waargenomen.

Foerageergebied

Tijdens de ochtendronde en de twee avondronden van 10 juni en 1 juli zijn waarnemingen gedaan van overvliegende en foeragerende laatvliegers. De foeragerende dieren waren vooral actief op naastgelegen percelen met een schapenweide. Direct rondom de boerderij zijn enkele passerende dieren waargenomen. De aanwezigheid van een essentieel foerageergebied wordt binnen de grenzen van het onderzoeksgebied niet verwacht.

Vliegroute

Tijdens een deel van de avondbezoeken zijn één tot enkele passerende laatvliegers vastgesteld. Van deze passerende laatvliegers kon geen vliegrichting worden vastgesteld. Een vliegroute van laatvliegers is niet uitgesloten.

4.5.5 Overige vleermuissoorten

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn naast de aangetroffen vleermuissoorten geen overige soorten, waaronder de eventueel te verwachten gewone grootvleermuis, in het onderzoeksgebied vastgesteld. De aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats van een overige vleermuissoort is hier uit te sluiten.

Conclusie

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen in de boerderij aangetroffen. Het plangebied maakt deel uit van niet-essentiële foerageergebieden en mogelijk van vliegroutes van de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.

4.6 Overige soorten

Tijdens de veldonderzoeken zijn diverse soorten broedvogels aangetroffen in het onderzoeksgebied. Plaatsen waar zich nesten van broedvogels kunnen bevinden zijn onder andere in de boerderij en de schuur (bijvoorbeeld roodborst, winterkoning en spreeuw), de kastanjeboom naast de boerderij (bijvoorbeeld houtduif en zwarte kraai) en diverse bomen en struiken in het aanliggende bosperceel (bijvoorbeeld heggenmus, merel en zanglijster). Er is een nest vastgesteld van de spreeuw in de dakconstructie van de boerderij. Van de spreeuw en andere vogels waarvan eventueel nesten kunnen worden verwacht in het plangebied zijn uitsluitend bezette nesten beschermd.

Tijdens het veldbezoek van 13 mei 2022 is in het bosperceel tussen de schoppe en de Scholtemaatweg een bedelend jong van de ransuil gehoord. Mogelijk bevindt zich in dit bosperceel een nest van de ransuil. Nesten van de ransuil zijn jaarrond beschermd, wat betekent dat ook onbezette nesten wettelijk beschermd zijn.

5 Wet natuurbescherming

De effecten op aangetroffen beschermde soorten en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

5.1 Huismus

5.1.1 Beschermde status

De huismus is beschermd via de Wet natuurbescherming. De nesten van de huismus en het daarbij behorend functioneel leefgebied zijn het gehele jaar beschermd. Bij werkzaamheden aan gebouwen, zoals sloop of renovatie, is er vaak sprake van dat er voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus worden weggenomen of dat de functionaliteit daarvan niet behouden kan blijven. Wanneer dit het geval is, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan sprake is van een overtreding van artikel 11: Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen, vernielen, wegnemen of verstoren.

5.1.2 Gebruik van het plangebied

Er zijn geen huismussen aangetroffen in het plangebied en er is geen sprake van nesten van de huismus. Derhalve is geen sprake van overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de huismus en is ontheffingsaanvraag voor deze soort niet noodzakelijk.

5.2 Kerkuil

5.2.1 Beschermde status

De kerkuil is beschermd via de Wet natuurbescherming. De nesten van de kerkuil en het daarbij behorend functioneel leefgebied zijn het gehele jaar beschermd. Bij werkzaamheden aan schuren of boerderijen is het mogelijk dat er voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van de kerkuil worden weggenomen of dat de functionaliteit daarvan niet behouden kan blijven. Wanneer dit het geval is, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan sprake is van een overtreding van artikel 11: Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen, vernielen, wegnemen of verstoren.

5.2.2 Gebruik van het plangebied

Er zijn geen kerkuilen of verse sporen van de kerkuil aangetroffen in het plangebied en er is geen sprake van een vaste verblijfplaats van de kerkuil. Derhalve is geen sprake van overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de kerkuil en is ontheffingsaanvraag voor deze soort niet noodzakelijk.

5.3 Steenuil

5.3.1 Beschermde status

De steenuil is beschermd via de Wet natuurbescherming. De nesten van de steenuil en het daarbij behorend functioneel leefgebied zijn het gehele jaar beschermd. Bij werkzaamheden aan schuren of boerderijen is het mogelijk dat er voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenuil worden weggenomen of dat de functionaliteit daarvan niet behouden kan blijven. Wanneer dit het geval is, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan sprake is van een overtreding van artikel 11: Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen, vernielen, wegnemen of verstoren.

5.3.2 Gebruik van het plangebied

Er zijn geen steenuilen of verse sporen van de steenuil aangetroffen in het plangebied en er is geen sprake van een vaste verblijfplaats van de steenuil. Op relatief korte afstand (ca. 100 meter) van het plangebied bevindt zich mogelijk wel een vaste verblijfplaats van de steenuil en het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van het leefgebied van deze steenuil. Door de geringe grootte en beperkte geschiktheid van het plangebied en de aanwezigheid van voldoende geschikt foerageergebied in de omgeving van het plangebied, is er binnen het plangebied geen sprake van een essentieel leefgebied. De verwachting is bovendien dat door de geplande ontwikkelingen, namelijk het renoveren van de vervallen boerderij en de inrichting van het erf, geen negatieve effecten ontstaan voor de steenuil. Door het inrichten van het erf met erfbegrenzing en beplanting kan het plangebied zelfs meer geschikt worden als jachtgebied van de steenuil doordat het meer geschikt is voor prooidieren als kevers en muizen. Er is geen sprake van overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de steenuil en een ontheffingsaanvraag is voor deze soort niet noodzakelijk.

5.4 Marterachtigen

5.4.1 Beschermde status

De marterachtigen boommarter, bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel zijn beschermd via de Wet natuurbescherming, onder de categorie 'andere soorten'. Dit wil zeggen dat de soorten nationaal beschermd zijn. Voor deze soorten geldt dat het niet is toegestaan om:

- individuen opzettelijk te doden of te vangen.
- de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

In een aantal provincies geldt vrijstelling van bovenstaande verbodsbepalingen voor (vrij) algemene zoogdiersoorten, waaronder kleine marterachtigen. In de provincie Gelderland is

die vrijstelling niet van toepassing op de genoemde marterachtigen, waardoor de vaste rust- en verblijfplaatsen beschermd zijn.

Wanneer negatieve effecten door werkzaamheden niet voorkomen kunnen worden, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan sprake is van een overtreding van artikel 3.10: Beschermingsregime andere soorten, lid 1 en/of 2.

5.4.2 Gebruik van het plangebied

Bij het onderzoek met cameravallen zijn geen marterachtigen aangetroffen in het plangebied. Ook zijn er geen verse sporen, zoals ontlasting of krabsporen, van marterachtigen aangetroffen in het plangebied.

Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk voor marterachtigen.

5.5 Vleermuizen

5.5.1 Beschermd status

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd via de Wet natuurbescherming. Ze staan ook vermeld in de Europese Habitatrichtlijn. Dat wil zeggen dat de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd zijn. Daarnaast zijn essentiële foerageergebieden en vliegroutes ook strikt beschermd. Wanneer een vaste rust- en verblijfplaats, vliegroute of essentieel foerageergebied verdwijnt dient hiervoor ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden en dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen te worden.

5.5.2 Gebruik van het plangebied

Er zijn in het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld binnen het plangebied. De geplande werkzaamheden hebben geen negatieve effecten op verblijfplaatsen van de vleermuizen.

De opgaande groenstructuren rond het plangebied worden gebruikt als foerageergebied en mogelijk als vliegroute voor diverse soorten vleermuizen. Aangezien deze structuren niet worden aangetast en er bovendien geen sprake is van essentiële functies is er geen sprake van aantasting van essentiële foerageergebieden en vliegroutes door de geplande werkzaamheden. Wel moet rekening gehouden worden met het aanlichten van de werkzaamheden, zodat verstoring van vleermuizen door (strooi)licht wordt voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor vleermuizen niet noodzakelijk.

5.6 Overige soorten

5.6.1 Beschermde status

Alle bezette nesten van inheemse broedvogels zijn beschermd. Dat wil zeggen dat bezette nesten niet mogen worden verstoord of vernield. Ontheffing voor het verstoren of vernielen van bezette nesten van overige broedvogels is niet mogelijk.

5.6.2 Gebruik van het plangebied

Broedvogels kunnen tijdens het broedseizoen overal in het plangebied voorkomen. Het verstoren of vernielen van nesten van deze vogels kan worden voorkomen door buiten het broedseizoen te werken en/of voorafgaand aan de werkzaamheden vast te stellen dat er geen bezette nesten aanwezig zijn binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Door op deze manier te werken is er geen sprake van overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van overige soorten broedvogels.

Overige beschermde soorten flora en fauna worden niet in het plangebied verwacht. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk voor overige beschermde soorten.

6 Conclusie

Aan de hand van de verkregen resultaten en datgene wat gesteld wordt in de Wet natuurbescherming kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

Tijdens het aanvullend soortgericht onderzoek naar de huismus, kerkuil, steenuil, kleine marterachtigen, boom- en steenmarter en gebouwbewonende vleermuizen zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten vastgesteld binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Een ontheffingsaanvraag bij de provincie Gelderland is niet noodzakelijk.

Tijdens de werkzaamheden moet wel rekening worden gehouden met de aanwezigheid van broedvogels en moet bij het aanbrengen van verlichting in het plangebied rekening gehouden worden met foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen.

Bijlagen

- 1 Resultaten veldonderzoek
- 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Bijlage 1 Resultaten veldonderzoek

Gebiedsgebruik vleermuizen en locatie roepende steenuil

- = plangebied
- = locatie roepende steenuil
- = foerageergebied gewone dwergvleermuis
- = foerageergebied laatvlieger

Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden);
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren;
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10);
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11);
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Toetsing van effecten van projecten op Natura 2000-gebieden blijft hetzelfde als nu.

Beschermde natuurmonumenten

Beschermde natuurmonumenten en bijbehorende doelen komen te vervallen. Hetzelfde geldt voor (nooit aangewezen) beschermde landschapsgezichten en beschermde leefomgevingen. De meeste natuurmonumenten vallen binnen het NNN areaal en zijn via dat beschermingsregime alsnog beschermd. Daarnaast kunnen gemeenten de natuurmonumenten via een bestemmingsplan als beschermde natuur aanwijzen.

Provincies dienen gebieden aan te wijzen voor het NNN (voormalige EHS) en (evt. op verzoek) voor overige bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

Het rijk kan een gebied, niet zijnde een Natura 2000-gebied, als bijzonder nationaal natuurgebied aanwijzen.

Soortbescherming

Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf (deels met verwijzing naar internationale regelgeving). Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd. Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht). De lijst met beschermde soorten is niet meer opgedeeld in tabellen, zoals in de huidige Flora- en faunawet. Zie bijlage 3 voor de nieuwe lijst met beschermde plant- en diersoorten.

Totaal aantal beschermde soorten is slechts een fractie van ongeveer 35.000 soorten die in Nederland voorkomen. Groot aantal bedreigde (Rode lijst) soorten wordt niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist).

Drie regimes voor beschermde soorten

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in EU (art. 3.1-3.4)
2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5-3.9)
3. Regels ter bescherming van niet onder 2 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet (art. 3.10-3.11)

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (regime 1 en 2), maar 'soepeler' regime voor aanvullend beschermde soorten (regime 3).
- Meeste verboden nu alleen van toepassing op 'opzettelijk' handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Verschil met de huidige verboden zal in de praktijk dus waarschijnlijk gering zijn.

Alle in de Wet genoemde soorten zijn strikt beschermd. Voor de verbodsbepalingen is een ontheffing noodzakelijk. Dit geldt ook voor zeer algemene soorten waarvoor in het verleden automatisch de vrijstellingsregeling van kracht was bij ruimtelijke ontwikkelingen. Echter kunnen de provincies voor een aantal algemene soorten een vrijstellingslijst opstellen (op basis van Artikel 3.11). Dit betekent dat de beschermde soorten per provincie verschillen (zie bijlage 3).

Met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen zijn de volgende verbodsbepalingen voor soorten het meest relevant.

Intrinsieke waarde natuur

Artikel 1.10

Deze wet is gericht op:

Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Algemene Zorgplicht

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
  - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
  - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
  - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 en ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
  - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
  - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
  - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
  - ter bescherming van flora of fauna;
  - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
  - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
- b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
- c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

- a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
- c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

- a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Artikel 3.11

1. Bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat de bij die regeling aan te wijzen verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b of c niet van toepassing zijn ten aanzien van bij die regeling aan te wijzen soorten, op bij die regeling aan te wijzen categorieën van handelingen die na een voorafgaande melding aan gedeputeerde staten worden uitgevoerd om een reden, genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, of in artikel 3.10, tweede lid.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen waaraan een melding als bedoeld in het eerste lid moet voldoen.

Gedragscodes

De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:

a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;

c. een bestendig gebruik, of

d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

2. Een gedragscode als bedoeld in het eerste lid wordt goedgekeurd, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. in de gedragscode worden handelingen beschreven die nodig zijn voor:

- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op vogels, één van de in artikel 3.3, vierde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, of van planten als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, of in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, genoemde redenen;

b. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;

c. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen

Van zorgvuldig handelen als bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en

b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:

- dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
- nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
- eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of

c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

4. Alvorens een gedragscode als bedoeld in het eerste lid, of een wijziging daarvan, goed te keuren of in te trekken, overlegt Onze Minister met gedeputeerde staten over zijn voornemen daartoe.

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl